

Nacionalna raziskava o nasilju v partnerskih odnosih in zasebni sferi

Mojca Urek
Ženske in moški v SD
2012

Podatki o izvajalkah

- Nosilka projekta CRP V5-0464 z naslovom *Pojavnost nasilja in odzivnost na nasilje v zasebni sferi in partnerskih odnosih* jeizr. prof. dr. Katja Filipčič z Inštituta za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani.
- Raziskovalni projekt sestavljata dve fazi:
 - Prva je nacionalna raziskava o nasilju v partnerskih odnosih in zasebni sferi, ki smo jo izvedle raziskovalke s Fakultete za socialno delo.
 - Raziskovalno skupino je vodila doc. dr. Vesna Leskošek, sodelovali sta doc. dr. Mojca Urek in prof. dr. Darja Zaviršek. Pri pripravi vprašalnika sta sodelovali še as. dr. Ines Kvaternik in as. dr. Vera Grebenc. Podatke je v SPSS obdelala as. Amra Šabič.
 - Druga faza projekta se nanaša na uveljavitev Zakona o preprečevanju nasilja v družini in bo končana v letu 2011. Nosilka tega dela raziskave jeizr. prof. dr. Katja Filipčič.

Splošni podatki o raziskavi

- ▶ Podatke o nasilju smo zbrale z raziskavo na reprezentativnem vzorcu splošne populacije, ki ga je pripravil Statistični urad Republike Slovenije v aprilu 2009.
- ▶ Vzorec je obsegal imena in priimke ter naslove 3000 žensk, starih med 18 in 80 let, proporcionalno stratificiran glede na starost, regijo in tip naselja.
- ▶ Vzorec je narejen ob predpostavki o manjšem številu vrnjenih vprašalnikov. Podobne raziskave v svetu kažejo, da je pri anketah o nasilju, ki se izvajajo prvič, mogoče pričakovati le 20 do 30 odstotkov vrnjenih vprašalnikov predvsem zaradi dinamike nasilja in posledic nasilja.
- ▶ Predvidevanja so se izkazala za realna, vrnjenih je bilo namreč 752 vprašalnikov, kar je natanko 25 odstotkov.

Splošni podatki o raziskavi

- ▶ Je prva nacionalna prevalenčna raziskava, s katero smo želeli dobiti natančnejši vpogled v pogostost nasilja nad ženskami v zasebni sferi in partnerskih odnosih, v pojavnih oblikah nasilja, v socialni in demografski značilnosti žrtev in storilcev ter v škodo, ki jo nasilje povzroča.
- ▶ Merski instrument je anketni vprašalnik, sestavljen iz sedmih poglavij s skupno 68 vprašanji in v obsegu 20 strani.
- ▶ Vprašalnice smo pošiljale po pošti 15. in 16. maja 2009, rok za vrnitev vprašalnikov pa je bil 15. junij 2009.
- ▶ Podatke smo obdelali v SPSS programskem orodju septembra in oktobra 2009. Izračune statistične pomembnosti smo opravili v avgustu 2010.

Poglavja vprašalnika

- ▶ Demografski podatki
- ▶ Osebni statusi in okoliščine (partnerstvo, državljanstvo, verska pripadnost, zdravje)
- ▶ Izkušnje nasilja:
 - ▶ Fizično nasilje
 - ▶ Spolno nasilje
 - ▶ Psihično nasilje
 - ▶ Ekonomsko nasilje,
 - ▶ Omejevanje gibanja, stikov in osebne svobode
- ▶ Povzročitelji nasilja
- ▶ Odločanje o prekinitvi nasilnega odnosa in vloga služb
- ▶ Sedanje stanje
- ▶ Socialno-ekonomski status (zaposlitev, prihodki, bivanje)

Splošni podatki o populaciji

- ▶ Na izkušnje nasilja kot tudi na odziv žensk nanje vpliva vrsta dejavnikov, ki smo jih zajeli z demografskim delom vprašalnika, kot so: v kakšnih gospodinjstvih anketirane živijo, koliko so stare, ali so verne, zaposlene, ali imajo lasten dohodek in ali z njim razpolagajo, kakšne so njihove stanovanjske okoliščine, iz katerega konca Slovenije prihajajo, njihovo državljanstvo, kakšno je njihovo zdravstveno stanje in drugo.

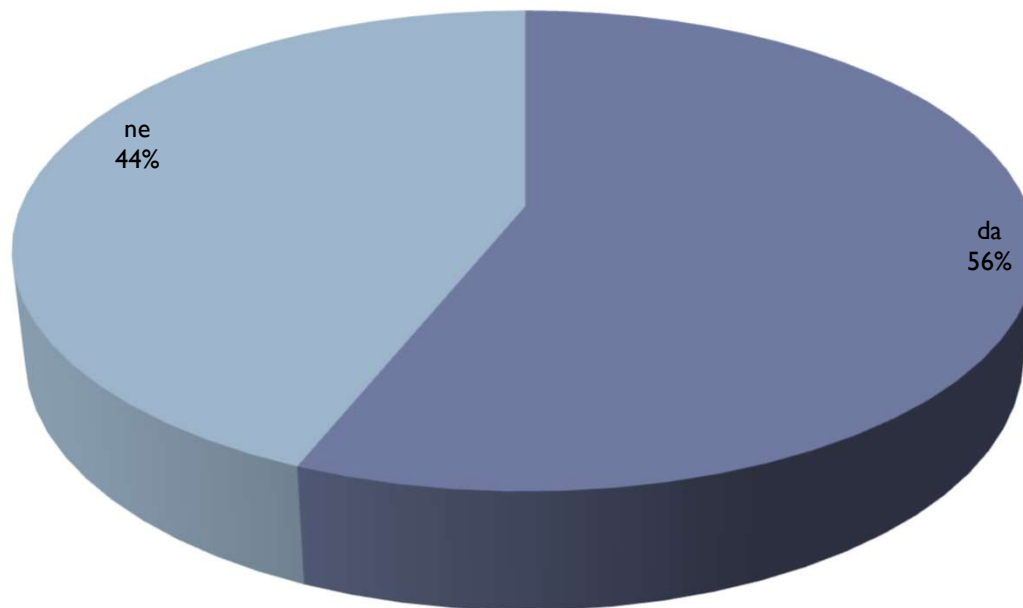
Demografska slika

- ▶ Demografski in socialno-ekonomski podatki so pomembni, da z njimi pojasnimo strukture, ki se kažejo iz odgovorov udeleženk v raziskavi.
 - ▶ Pomembni pa niso nič manj iz razloga, da nam pokažejo, katerih delov populacije žensk, ki živijo v Sloveniji, z raziskavo nismo uspeli dovolj zajeti.
 - ▶ V raziskavi je glede na strukturo prebivalk v Sloveniji predvsem opazno manjši delež žensk z dokončano ali nedokončano osnovno šolo, tujih državljanek in prebivalk iz manjših naselij, ki so oddaljene od mestnih središč. Glede na povprečje v Sloveniji je manjši delež žensk med 31-40 in 71-80 letom.
-

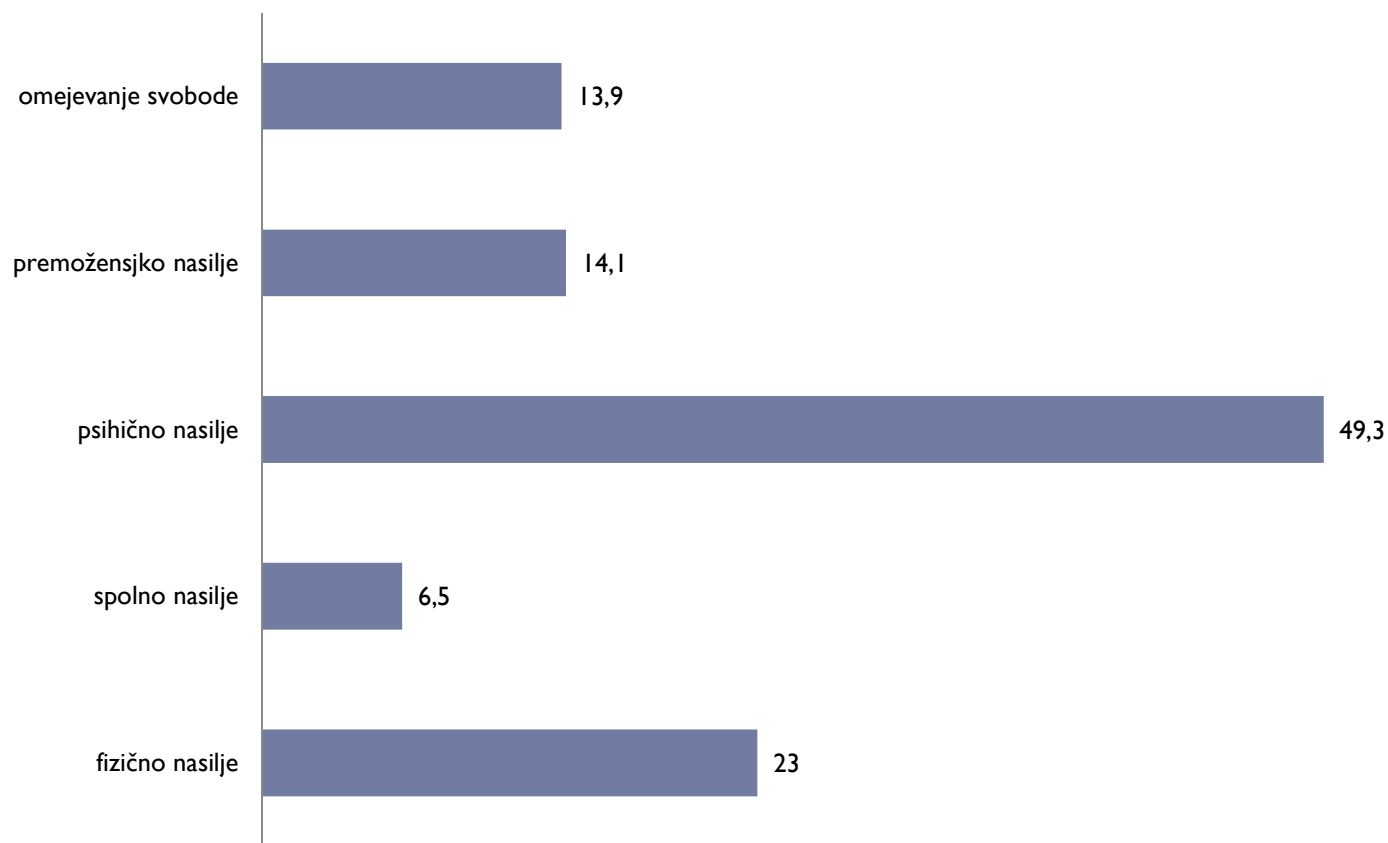

Ključne ugotovitve o nasilju

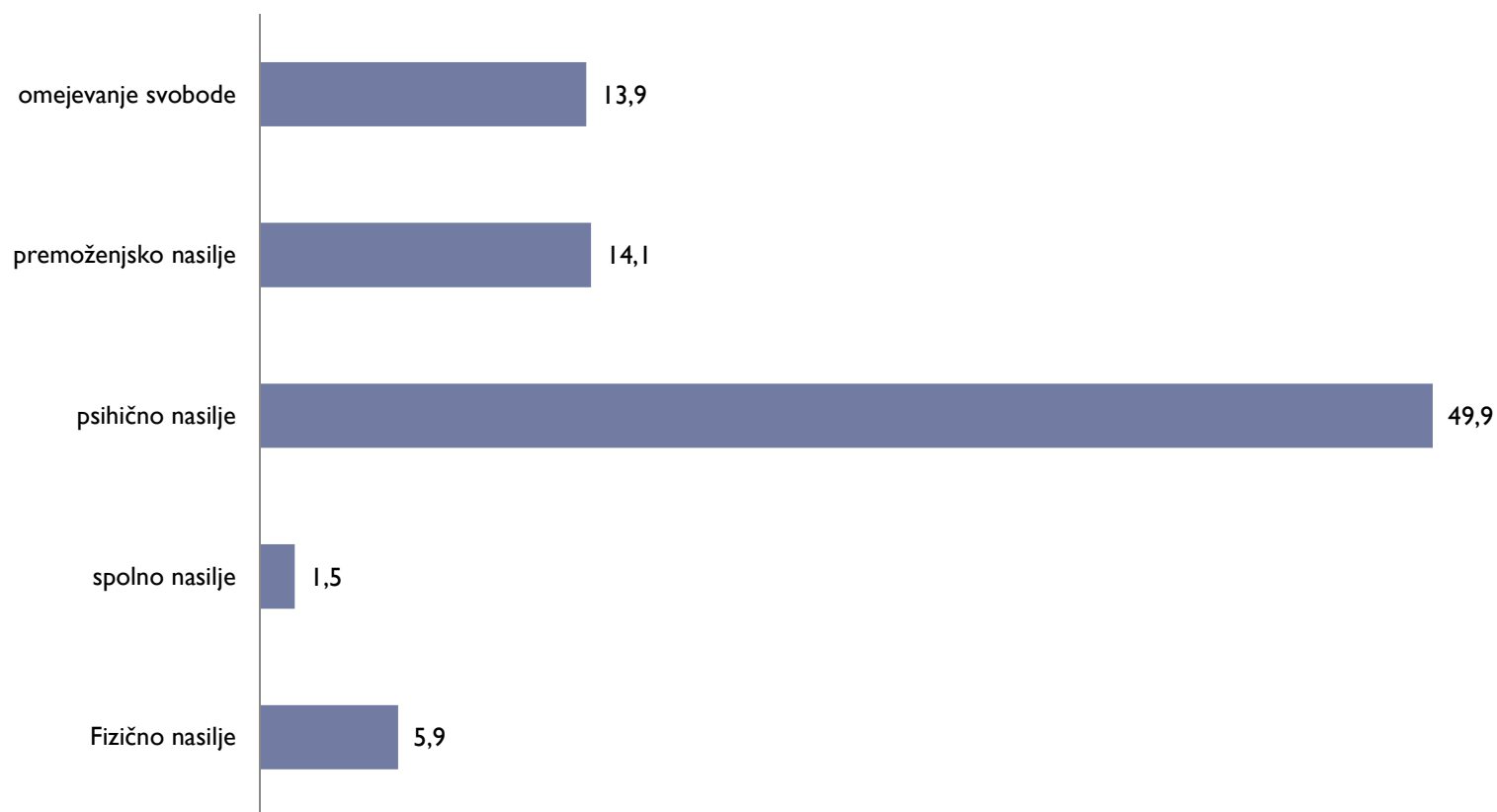
- ▶ Vsaka druga ženska (56,6%) je od dopolnjenega 15. leta starosti doživela eno od oblik nasilja.

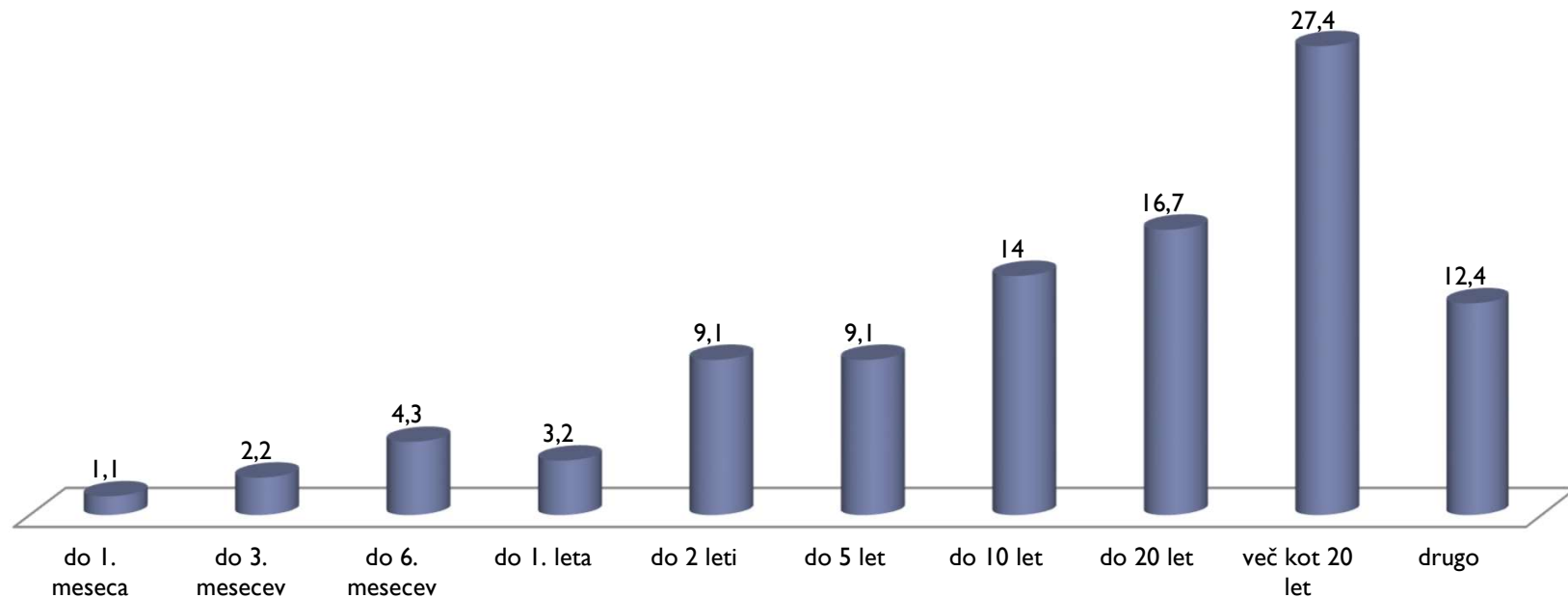
Najpogosteje so doživljale psihično nasilje (49,3%), potem fizično (23%), premoženjsko (14,1), omejevanje gibanja (13,9) in spolno nasilje (6,5%).

Vsaka druga ženska je doživela nasilje tudi v zadnjih 12 mesecih, največkrat psihično nasilje. Manj pa je fizičnega nasilja (5,9%), spolnega (1,5%), premoženjskega (7%) in omejevanja svobode (6,1%). Če bi psihično nasilje izključili in upoštevali le slednje 4 vrste nasilja, bi ga v zadnjem letu doživela vsaka 5 ženska.

- ▶ 4% žensk doživlja nasilje v več intimnih zvezah s strani večjega števila oseb.
- ▶ Podatki kažejo, da se nasilje lahko začne kadarkoli v življenju, od zgodnjega otroštva, do pozne starosti. Pri nekaterih ženskah traja celo življenje.

- ▶ 5,5% žensk je nasilje doživljalo tudi v nosečnosti. 4,5% žensk pravi, da je bil povzročitelj nasilen do otrok, najpogosteje psihično, potem fizično in spolno.

- ▶ Povzročitelji nasilja so v 90.8% moški. Večinoma so bolje izobraženi, saj jih je največ končalo srednjo šolo, skoraj v enakem odstotku jih ima nižjo izobrazbo od srednje (28%). 41,1% ima višjo izobrazbo od srednje. Od teh jih ima 11,9% magisterij.
- ▶ Nasilni postajajo že zgodaj, saj je najmlajši star 14 let in so nasilni tudi v pozni starosti, saj ima najstarejši 84 let. Največkrat so zaposleni za polni delovni čas, redkeje za nedoločen čas - tako je zaposlenih 16,9%. Le 1,4% je brezposelnih.
- ▶ Od tistih, ki so verni, jih je 90,3% katoličanov, ostali so pravoslavne ali muslimanske vere. Vendar je manj takih, ki vero zares tudi prakticirajo, se torej udeležujejo verskih obredov. Takšnih je 15,7%.
- ▶ Petina jih redno uživa alkohol, ostali redkeje, 16,7% nikoli. Rezultati raziskave CINDI 2008 npr. kažejo, da je **delež moških, ki se vsak dan visoko tvegano opijajo 0,8 %, žensk pa 0,1 %**. *Med povzročitelji nasilja je znatno več tistih z visoko tveganim opijanjem, kot jih je v običajni populaciji moških.*

Fizično nasilje po 15. letu: žrtve nasilja

- 23% (skoraj četrtna) anketiranih žensk je imela izkušnjo s fizičnim nasiljem od dopolnjenega 15. leta starosti (skoraj vsaka 4 ženska).
- Od teh jih je 37,6% imela prvo izkušnjo fizičnega nasilja pred 20 leti, 5,7% pred več kot 10 leti, 2,9% pred več kot 5 leti.
- Raziskava ni pokazala statistično pomembnih razlik med posamičnimi regijami glede pogostosti fizičnega nasilja po 15. letu. Najpogosteje sicer prihajajo anketiranke (kot tudi ženske, ki so poročale o fizičnem nasilju po dopolnjenem 15. letu starosti) iz Štajerske (30,3%).
- Raziskava prav tako ni pokazala statistično pomembnih razlik glede izobrazbe. Večina anketirank z izkušnjo fizičnega nasilja po 15. letu ima srednješolsko izobrazbo (43,4%), v kategorijah nad srednješolsko stopnjo izobrazbe jih je 36,3% in pod to stopnjo 20,2%, kar je podobna razporeditev kot v splošni populaciji anketirank.
- ▶ Najpogosteje so stare med 19. in 49. let (64,2% vseh žensk, ki so doživele fizično nasilje po 15. letu). Še posebno pogosto pa je nasilje v starostni skupini od 40 do 49 let (23,8%) in v skupini od 30 do 39 let (22%). Vendar razlike niso statistično pomembne.

Fizično nasilje po 15. letu: povzročitelji

- ▶ Večina povzročiteljev fizičnega nasilja nad ženskami po 15. letu starosti je moških (92%). S 36% povzročiteljev so žrtve nasilja v odnosu zdaj in s 36% pred več kot enim letom. S 13,8% pa so odraščale ali živele z njimi od rojstva.
- ▶ 8% je povzročiteljic nasilja nad ženskami po 15. letu starosti. Med njimi je večina takih, s katerimi so žrtve nasilja odraščale ali živele od rojstva. Razen v enem primeru, ko je povzročiteljica partnerka v istospolni partnerski zvezi.

Fizično nasilje po 15. letu: izobrazba povzročiteljev

- ▶ Raziskava je pokazala statistično pomembne razlike med izobrazbo povzročiteljev in izobrazbo žrtev fizičnega nasilja po 15. letu.
 - ▶ Povzročiteljev nasilja je tako več kot žrtev v kategoriji od višje šole naprej (45,5%/36,6%).
 - ▶ Odstotek zelo visoko izobraženih povzročiteljev je 12,6 - z magisterijem 11% (1,8% žrtev) in 1,6% z doktoratom. (1,2%).
 - ▶ Obenem pa je povzročiteljev več tudi v kategorijah pod srednjo šolo (27,3%/20,2%).
 - ▶ Več žrtev nasilja ima srednješolsko izobrazbo (43%/20,9%) in fakultetno izobrazbo..

Fizično nasilje po 15. letu: samoocena zdravja

- ▶ Ženske, ki doživljajo fizično nasilje, so manj zdrave od žensk iz splošne populacije, kar pokaže tudi test statistične pomembnosti:
 - ▶ 44,6% žrtev nasilja je svoje zdravje označilo kot slabo in zelo slabo (v splošni populaciji je bilo takih ocen 6,9%).
 - ▶ Pri odgovorih na vprašanje o telesnih in duševnih znakih, ki jih pri sebi opažajo v zadnjem mesecu je raziskava pokazala statistično pomembne povezave med nekaterimi znaki in doživetim nasiljem po 15. letu starosti:
 - ▶ Ženske, ki so doživele fizično nasilje po 15. letu starosti pogosteje doživljajo stres, tesnobo, prebavne motnje, izgubo teka, želodčne težave, glavobol, stalno bolečino v predelu telesa, utrujenost, vrtoglavico, tresenje rok, motnje spanja, slabo koncentracijo, nespečnost, strah, depresivnost in pogosteje mislijo na samomor.
-

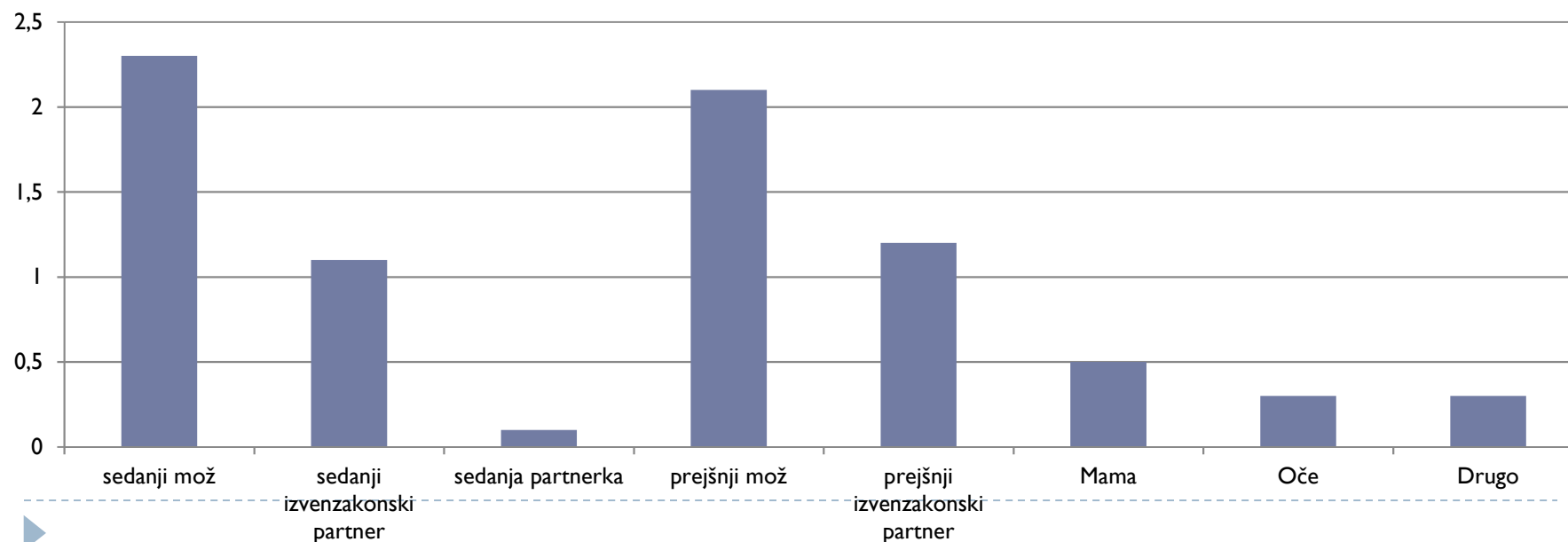
Fizično nasilje po 15. letu: prijava nasilja in iskanje pomoči

- ▶ **Nasilje je policiji prijavilo 43,7% anketirank, ki so odgovarjale na to vprašanje.**
 - ▶ Povzročitelji, ki jih je zaradi nasilja obravnavala policija, so iskali pomoč zaradi svoje nasilnosti v devetih primerih (6,6%).
- ▶ **Nasilja ni prijavilo 51% anketirank, ki so odgovarjale na to vprašanje.**
 - ▶ V tej skupini je le en povzročitelj nasilja iskal pomoč zaradi svoje nasilnosti.
- ▶ **Anketiranke, ki so doživele nasilje po dopolnjenemu 15. letu starosti se v veliki meri počutijo varne (53,7%).**
- ▶ **14,1% anketirankam povzročitelj nasilja še vedno grozi.**
 - ▶ 13,2% anketirankam, ki jim povzročitelj še vedno grozi, se kljub temu počutijo varne.
 - ▶ 19% anketirankam pa povzročitelj ne grozi več, vendar se kljub temu ne počutijo varne.

Fizično nasilje v zadnjih 12 mesecih: povzročitelji

- ▶ 5,9% anketirank je doživelo fizično nasilje tudi v zadnjih 12 mesecih.
- ▶ Najpogosteje je povzročitelj sedanji ali bivši mož, potem bivši izvenzakonski partner, ki mu sledi sedanji izvenzakonski partner. V 1% nastopajo kot povzročitelji tudi drugi sorodniki (mama, oče, brat, sestra, tašča, zet itd.) in v enem primeru partnerka.

Fizično nasilje v zadnjih 12 mesecih: najpogostejša dejanja

- ▶ 7,1% anketirank je opisalo eno ali več dejanj, ki so jim bila storjena med fizičnim napadom v zadnjem letu. Ta procent je torej višji kot pri prvem odgovoru o tem, ali doživljate nasilje.
 - ▶ Možna razlaga je, da je anketiranka, ki pri splošnem vprašanju o fizičnem nasilju določenega vedenja še ni prepoznala kot nasilje, to z nasiljem povezala, ko je bilo določeno dejanje konkretno navedeno.
- ▶ Najpogostejša dejanja fizičnega nasilja so (po pogostosti):
 - ▶ porivanje, klofutanje, lasanje, udarci s pestmi, suvanje, zvijanje rok, brcanje, davljenje, vlečenje po tleh, **napad z nožem ali drugim orožjem (1% vseh anketirank!)**, butanje z glavo ob steno ali ob predmete, povzročanje opeklin s cigareti.
 - ▶ Pod drugo so omenjale predmete, s katerimi so bile pretepane, kot na primer metlo, pas in roke.

Fizično nasilje v zadnjih 12 mesecih: poškodbe

- ▶ 7,7% anketirank je opisalo eno ali več poškodb, ki so jih utrpele zaradi fizičnega napada v zadnjem letu (še višji odstotek kot na začetku!)
 - ▶ Najpogostejše poškodbe (po pogostosti) so: modrice, praske, duševne težave, zlom kosti, poškodba glave, pretres možganov, izguba zavesti, nategnjene mišice, notranje poškodbe, trajne telesne poškodbe, rane, ureznine, invalidnost, poškodba nosu in splav. Še: zlomljeni zobje, ožganine, pretrgana vena, zastrupitev, zlom trtice, zlom hrbtenice.
 - ▶ Trajne telesne poškodbe (0,4%) in invalidnost (0,3%).

Fizično nasilje v zadnjih 12 mesecih: poškodbe: pogostost

- ▶ Zelo pogosto doživlja nasilje 2,1% vseh anketirank (tretjina od 5,9%)
 - ▶ od teh 1-3- krat na mesec 0,9%,
 - ▶ vsak dan ali skoraj vsak dan 0,8% in
 - ▶ 1-3- krat na teden 0,4%.
- ▶ Manj kot 3-krat v zadnjem letu je fizično nasilje doživelo 2% žensk, več kot 3-krat pa 1,3% anketirank.
- ▶ Anketiranke, ki so odgovorile, da so nasilje doživele več kot trikrat v zadnjem letu, so ga doživele petkrat, šestkrat, sedemkrat in vsako soboto.
- ▶ Med tistimi, ki so doživele nasilje manj kot trikrat v zadnjem letu, so največkrat navedle »enkrat« (1,1%) in »dvakrat« (0,7%).
- ▶ Pod drugo so navedle še modalitete kot je »enkrat v 4. letih«, »1x – prvič in zadnjič«, »2 – krat« (4 osebe).

Spolno nasilje

»Ali ste doživeli spolno nasilje?«

Spolno nasilje po 15. letu = 6,5%;

V zadnjih 12 mesecih pred opravljanje ankete = 1,5% žensk;

»ne vem« = 1,1% žensk;

»Prvič doživeto spolno nasilje?«

-12,1%

-pomembno je, da je polovica tistih, ki so odgovorile pritrdilno, datirala prvo spolno nasilje pred več kot 20 leti;

-Lahko gre spolno nasilje v otroštvu;

-nedvomno za ponavljanje preživetega spolnega nasilja.

Spolno nasilje od 15. leta starosti

- ▶ Izobrazbena struktura anketirank, ki poročajo o spolnem nasilju, se nekoliko razlikuje od izobrazbe vseh anketirank.
 - ▶ Več jih je končalo srednjo šolo in poklicno šolo, manj pa jih je višje in visoko izobraženih.
 - ▶ Najpogosteje o spolnem nasilju poročajo anketiranke iz starostne skupine od 30 do 49 let. Vendar razlike v izobrazbi niso statistično pomembne.
- ▶ Ženske, ki so doživele spolno nasilje po 15. letu starosti, svoje zdravje ocenjujejo nekoliko slabše kot celotna populacija anketirank. Manj jih svoje zdravje oceni z dobro in zelo dobro, večkrat ga opišejo kot povprečno.
- ▶ Ženske, ki poročajo o spolnem nasilju, v večjem odstotku poročajo tudi o stalnem strahu in stalni misli na samomor.

Spolno nasilje v zadnjih 12 mesecih

- ▶ V zadnjih 12 mesecih je spolno nasilje doživelo 1,5% anketirank.
- ▶ 0,9% žensk je doživelo tako spolno kot fizično nasilje.
- ▶ V zadnjih 12 mesecih so bile najpogostejše oblike spolnega nasilja dotiki na seksualen način, ki jih anketiranke niso želele in so bili mučni, moteči. Sledilo je prisiljevanje v spolnost, posilstvo v partnerstvu, uporaba predmetov proti volji anketirank, preprečevanje jemanja kontracepcije in prisiljevanje v splav.
- ▶ V vseh primerih gre za oblike, ki so nedovoljeni posegi v telo anketirank.
- ▶ Nekatero ženske doživljajo spolno nasilje vsak dan ali nekajkrat na teden.
- ▶ Najpogostejše posledice so dolgotrajne duševne stiske, fizične poškodbe, splav in neželena nosečnost.
- ▶ Nekatero anketiranke zaradi strahu ali sramu ne upajo k zdravniku.

Psihično nasilje

- ▶ Odstotek psihičnega nasilja je visok in sicer je v zadnjih 12 mesecih o njem poročala polovica vseh anketirank (49,9%).
 - ▶ Najpogostejše je zmerjanje, obtoževanje, ljubosumnost, žalitve in poniževanje.
 - ▶ Zelo težke oblike psihičnega nasilja so zastraševanje, razkazovanje orožja pred osebo, poškodovanje ali povzročitev smrti živali na katero je oseba navezana in zasledovanje z avtomobilom.
 - ▶ Med drugim so tudi grožnje, da bodo partnerkam vzeli otroke, da bodo poškodovali otroke ali sorodnike, da bodo ubili partnerko in otroke. Teh oblik psihičnega nasilja je 11,8%.
- ▶ Večina zdravje ocenjuje bolje od povprečnega. Statistično križanje podatkov med doživljanjem lastnega zdravja in med znaki psihičnega nasilja je pokazalo, da prihaja do statistično pomembnih korelacij med nekaterimi znaki in zdravjem. Ženske z določenimi znaki psihičnega nasilja, zdravje ocenjuje slabše.
- ▶ Štiri petine povzročiteljev psihičnega nasilja je moških in petina žensk.
- ▶ 15% povzročiteljev redno uživa alkohol, kar je manj kot kažejo raziskave o čezmernih pivcih na celotni populaciji moških.

Ekonomsko nasilje

- ▶ 7% vseh anketirank je navedlo različne oblike premoženjske škode, med katerimi prevladujejo naslednje oblike nadzora:
 - ▶ nadzor nad porabo denarja, nadzor nad dostopom do denarja, izključno lastništvo nad skupnim premoženjem, odvzemanje vsega denarja.
 - ▶ Temu sledi kraja in uničevanje premoženja ali ljubih predmetov in s tem povezane grožnje.
 - ▶ 1,2% anketirank je navedlo neplačevanje preživnine,
 - ▶ 0,7 pa preprečevanje ali prepoved zaposlitve.

Omejevanje gibanja, stikov in osebne svobode

- ▶ **6,1% vseh anketirank je doživelo omejevanje gibanja, stikov in osebne svobode.**
 - ▶ Najpogostejše oblike omejevanja so prepoved druženja s prijateljicami, priti morajo iz službe domov ob točno določeni uri, sledi preprečevanje stikov s sorodniki, nadzorovanje in pregledovanje elektronske pošte, sms sporočil, potem preprečevanje klicanja prijateljice po telefonu in preprečevanje stikov s sosedi.
 - ▶ Zaskrbljujoče je, da morajo ženske pustiti službo oz. plačano delo in da jim ni dovoljeno zapuščati stanovanja.
- ▶ **Največ omejevanja gibanja doživljajo starejše anketiranke v starosti od 50 do 69 let. Najpogostejša izobrazba je srednja šola, sledi poklicna šola, potem višja, osnovna in nedokončana osnovna šola.**

Odločanje o prekinitvi/Iskanje pomoči in zaščite

- Od 21,6% vprašanih, ki jih je odgovorilo, je 50,9% odgovorilo, da niso obvestile nobene ustrezne službe:
- odgovori presenetljivo stereotipni/kažejo na spolno določena verjetna in obnašanja
 - sram (31,9%)
 - vera, da se bo spremenil (22,1%)
 - gre za družinsko zadevo (21,2%)
 - dejanje se ne bo več ponovilo (13,3%)
 - službe ne morejo zaščititi/pomagati (11,5%).

Zadovoljstvo s strokovno intervencijo

- ▶ Zadovoljne s tistimi službami, ki so omogočile formalnopravno zaščito in upravne postopke (policija, centri, zdravstvo);
- ▶ Zadovoljne s telefonsko podporo, kjer dobijo takojšnjo podporo; olajšanje; informacije;
- ▶ Manj zadovoljne s svetovalnicami, kjer naj bi ženske dobile psihosocialno podporo, ki je kompleksen in dolgotrajni proces /velika polarizacija/.

Zadovoljstvo z neformalno osebno mrežo

- Ljudje praviloma verjamejo preživetem nasilju; svetovali, naj odide; nekajkrat ponudili bivanje (65,5%);
- Kljub vsemu je bilo kar 37,8 % odzivov takšnih, kjer zaupne osebe niso verjele, da gre za nasilje; so svetovale naj ženska potrpi; so menili, da ženska izziva ali kako drugače pripisali krivdo ženski; svetovali podreditev.

Pomoč in zaščito so ženske iskale

- ▶ policija (36,2%)
- ▶ CSD (31,3%)
- ▶ zdravstveni dom (22,7%)
- ▶ odvetnik (17,2%)
- ▶ nevladne organizacije:
 - ▶ svetovalnice (15,3%)
 - ▶ duhovnik (17,2%).

Sedanje stanje

- ▶ **6,9%** prebivalk Slovenije je bilo v času izvajanja ankete, spomladi leta 2009 še v nasilnem odnosu.
 - ▶ S precej gotovosti lahko k tej številki pripomnimo, da je odstotek teh, ki so trenutno v nasilnem odnosu verjetno višji, saj je na naše vprašanje o tem, zakaj ostajajo v nasilnem odnosu, odgovorilo kar **11,2%** anketirank.

Razlogi za ostajanje v nasilnem odnosu

- ▶ Razlogov, da ženske ostajajo v nasilnih odnosih, je zelo veliko, so kompleksni, osebni in obenem splošno značilni, predvidljivi.
 - ▶ Ko smo združili več razlogov v kategorije so prevladali odgovori, ki kažejo na različne psihološke, čustvene ali odnosne plati odločitve za ostajanje v nasilnem odnosu, (*»Ko ni nasilen, je dober«*, *« Ni bil takoj nasilen, to se je počasi zalezlo v najin odnos«* *»Navezana sem nanj«*, *»Nočem ostati sama«*, *»Rada ga imam«*, *«Sram me je, da bi kdo zvedel o nasilju«*, *»Izgubila sem zaupanje, da sem lahko sama«*, *»Nasilja sem bila navajena še od svojega doma, zdi se mi normalno«*) – **32,5%**
 - ▶ Za njimi pa razlogi, ki govorijo o zaskrbljenosti anketiranke glede posledic odhoda za otroke in družino (*»Otroci bi bili brez očeta«*, *»Počutila bi se kriva, če bi razdrla družino«*, *»Strah me je, da bi izgubila otroke«*) – **16,7%**
 - ▶ Med razlogi, da ostajajo v odnosu, je izstopala ugotovitev, da je odhod iz nasilnega odnosa dolg proces. – **16,1%** (**najpogostejša trditev**).
-

Razlogi za ostajanje v nasilnem odnosu

- ▶ Nezanemarljivi so tudi odgovori, ki govorijo o finančnih in stanovanjskih tveganjih anketirank ter o pomanjkanju osebnih virov. Sem sodijo odgovori, ki govorijo o materialni plati problema (*»Sem brez denarja in strehe nad glavo«*, *»Sem brez službe«*, *»Nimam kam iti«*) in o pomanjkanju osebnih virov (*»Ne bi vedela, kam iti, kako se znajti*) so naslednji po vrsti **(15,9%)**.
- ▶ Odgovori, ki govorijo o strahu pred storilcem kot razlogu (*»Bojim se ga«* in *»Bojim se maščevanja«*) so naslednji po pogostosti in približno za pol manjši od prejšnji štirih kategorij razlogov **(7,5%)**.
- ▶ Odgovorov, ki se nanašajo na prepričanja anketirank (*»Ženska mora marsikaj potrpeti v zakonu«*, *»Mislim, da nasilje ni zadosten razlog, da bi ga zapustila ali odšla od doma«*) je **5,8%**.

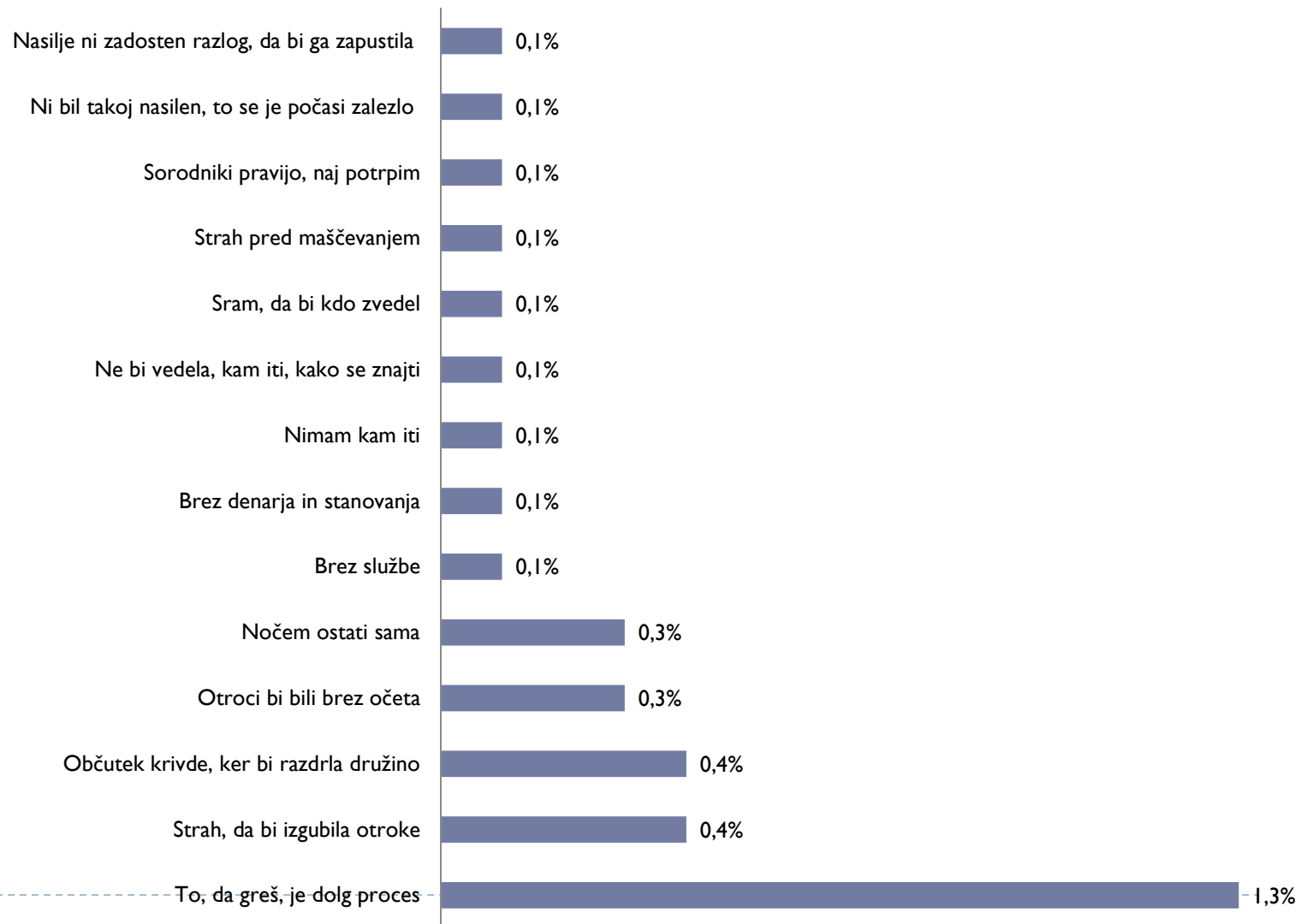

Razlogi za ostajanje v nasilnem odnosu

- ▶ Odgovorov, ki se nanašajo na zunanje reakcije bližnjih in okolice kot ovire za odhod (*»Sorodniki me spodbujajo naj potrpi«*, *»Ker mi nihče ne bi verjel, da se mi to zares dogaja«*) je **4,2%**.
- ▶ *»Ne želi oditi«* je bila postavljena kot kategorija zase in predstavlja **1,7%** odgovorov.

Razlogi za ostajanje v nasilnem odnosu

Razlogi za ostajanje v nasilnem odnosu

- ▶ 3,4% anketirank je obkrožilo dva ali več odgovorov, ki kažejo na različne kombinacije življenjskih situacij anketirank.
- ▶ Najpogostejši temeljni zaplet, ki ga lahko povežemo iz večkratnih odgovorov, da partner ni bil takoj nasilen, nasilje se je počasi zalezlo v odnos, anketiranka se je nanj navezala, ga ima rada, in ko ni nasilen, ga vidi še vedno kot dobrega človeka.
- ▶ Odhod dojemajo kot dolgotrajen proces. Na osnovni vzorec zgodbe se potem vežejo različni poudarki (po pogostosti navedb: krivda zaradi razdrte družine in da otroci ne bi imeli očeta, finančni in stanovanjski problem, strah pred partnerjem in njegovim maščevanjem, strah ostati sama).

Razlogi za prekinitev nasilnega odnosa

- ▶ Odhod je praviloma res dolgotrajen proces – kot ugotavljajo tudi ženske, ki preživljajo nasilje v naši raziskavi.
- ▶ Prav v začetnih obdobjih je značilno strukturo nasilja težko uvideti, zdi se, da gre za posamične in med seboj nepovezane incidente, ki jih je mogoče vsakič na novo pojasniti.
- ▶ V poznejših obdobjih pa je sistematičnost, s katero se nasilni izbruhi pojavljajo, vedno težje spregledati.
- ▶ Odločilni trenutek v procesu odhajanja običajno nastopi, ko ženska, ki doživlja nasilje, uvidi, da ni pomembno, kaj stori oziroma ne stori – na partnerjevo nasilje ne more vplivati

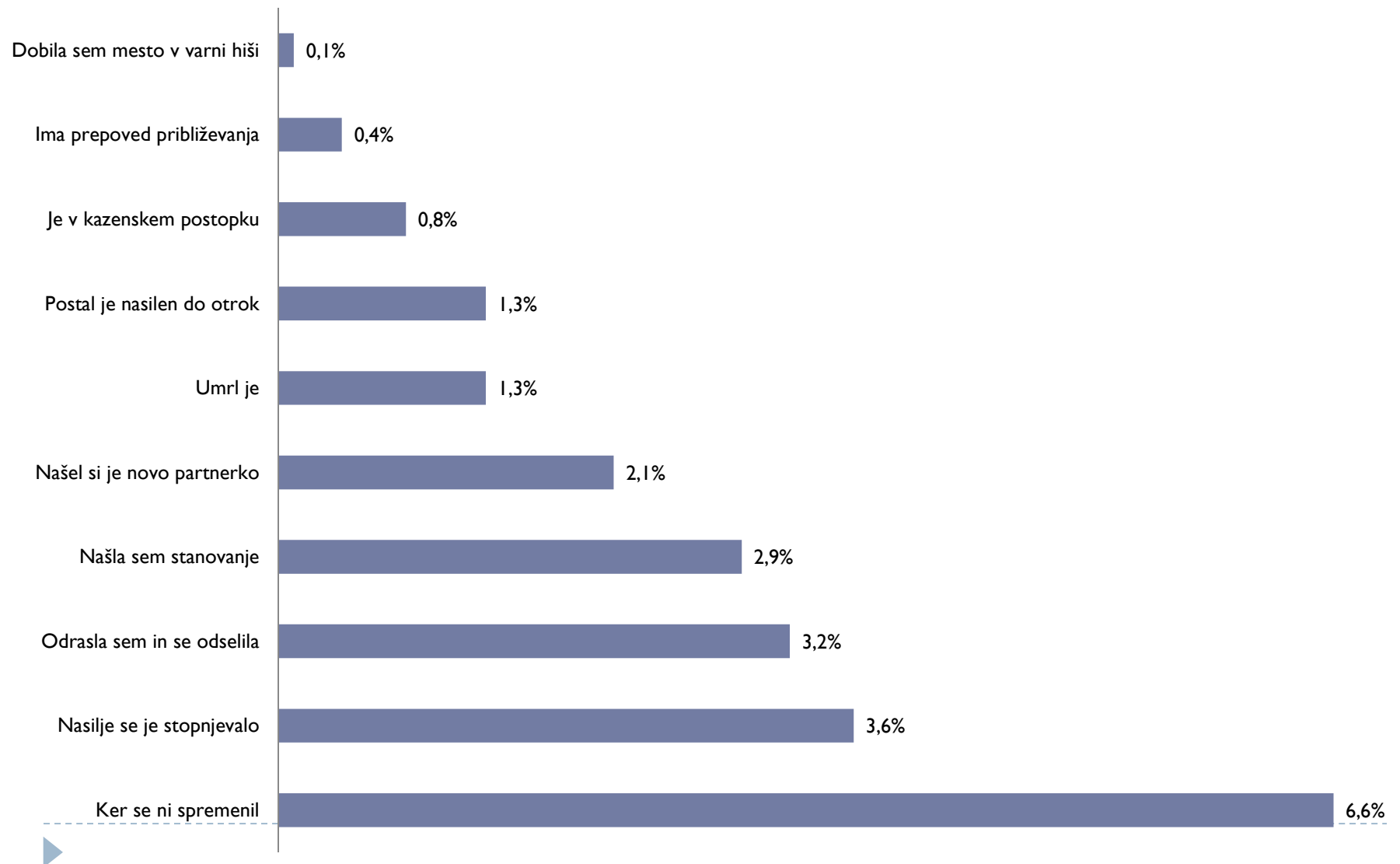

Razlogi za prekinitev nasilnega odnosa

- ▶ Tudi v naši raziskavi smo anketiranke spraševali, kaj so bili razlogi, da so odšle. Na vprašanje je odgovarjalo 14,7% anketirank.
 - ▶ Med razlogi za odhod prevladuje izkušnja, da se nasilni partner ni spremenil (6,6%), kar kaže na določeno obdobje predhodnega trajanja in ponavljanja nasilja, v katerem je to spoznanje lahko dozorelo.
 - ▶ Za 3,6% žensk je bil razlog stopnjevanje nasilja.
 - ▶ Odrasla in se odselila – 3,2%
 - ▶ Za skoraj 3% žensk je bilo odločilno to, da so si našle stanovanje. Da je možnost trajnejšega umika ali celo trajnejše rešitve stanovanjskega problema lahko pomemben sprožilec za odhod, vidimo tudi iz odgovorov, ki so jih anketiranke navedle pod drugo (omenjale so selitev v različne varne namestitve).
 - ▶ 1,3% anketirank pa je odnos zapustila, ker je bil partner nasilen tudi otrok.

Razlogi za prekinitev nasilnega odnosa

Strategije žrtev, da bi preprečile nasilje

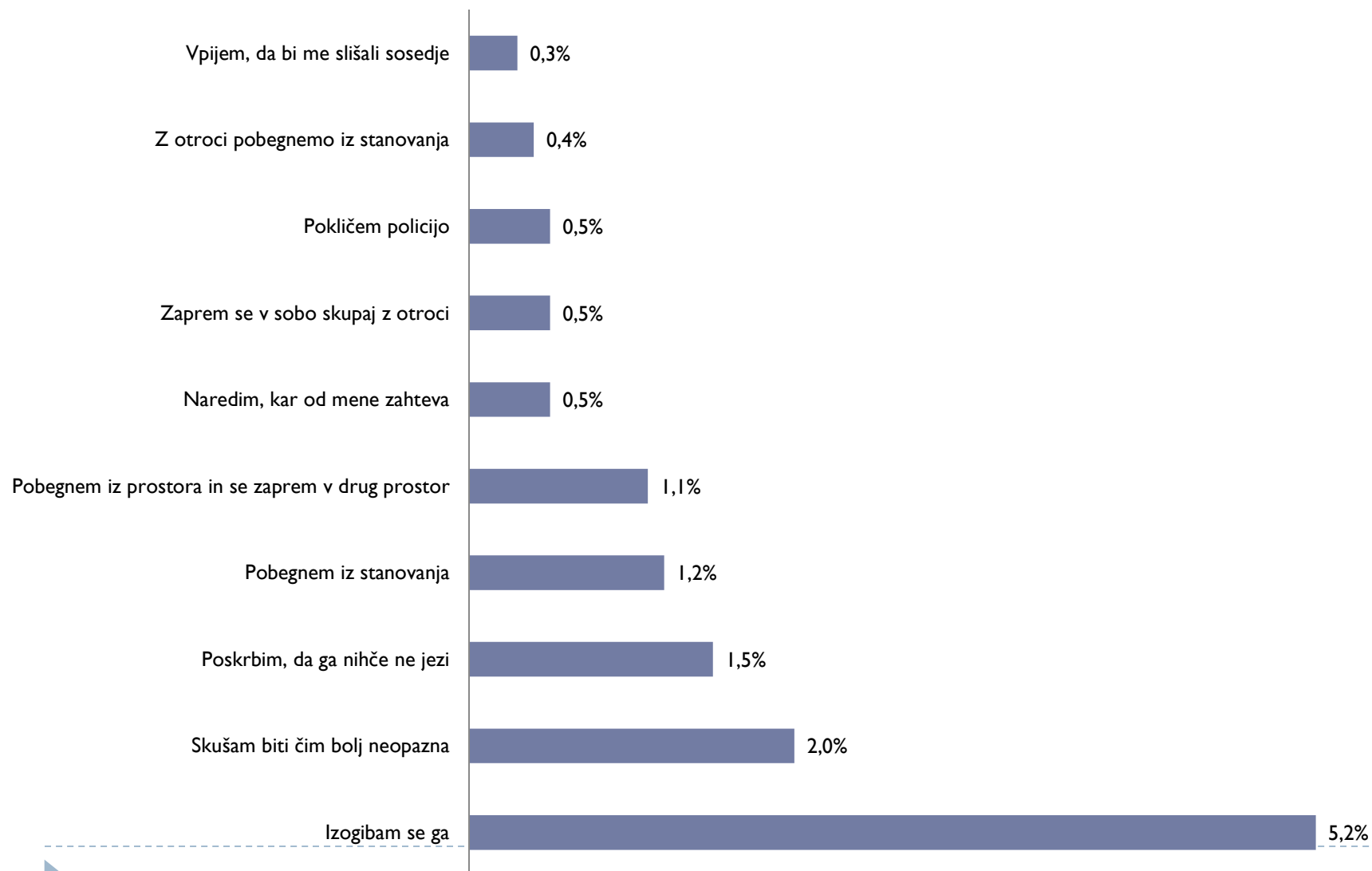
- ▶ Ženske, ki doživljajo dolgotrajnejše nasilje - v nasprotju s splošnim prepričanjem - naredijo zelo veliko, da bi nasilne izbruhe nad seboj in svojimi otroki preprečile. Veliko svojega življenjskega časa posvetijo ocenjevanju tveganj in načrtom za svojo varnost.
- ▶ V različnih fazah kroga nasilja in nasilnega odnosa so v ospredju različne strategije, kako nasilje preprečiti ali zmanjšati.

Strategije žrtev, da bi preprečile nasilje

- ▶ Na vprašanje o tipih ravnanj, s katerimi se izogibajo nasilju, je odgovorilo **14,7%** anketirank.
- ▶ Najpogosteje so anketiranke navedle tipe ravnanja, ki jih lahko uvrstimo med strategije izogibanja, ki so običajno v ospredju v času naraščanja napetosti, pred nasilnim izbruhom (*»izogibam se ga«, »sem neopazna«, »poskrbim, da ga nič ne jezi«, »naredim, kar od mene zahteva«*) (**10,4%** vseh anketirank).
 - ▶ Med temi jih največ poskuša nasilje preprečiti tako, da se partnerju poskušajo izogniti (**5,2%**), kar je tudi najpogosteje navedeno ravnanje.
- ▶ Manjši delež pa je takih ravnanj, ki bi jih lahko poimenovali zaščitne strategije in se bolj verjetno nanašajo na obdobje nasilnega napada (*»pobegnem iz stanovanja«, »pobegnem iz prostora in se zaprem v drug prostor«, »pokličemo policijo«, »z otroci pobegnemo iz stanovanja«, »vpijem«*) (**3,5%**).
 - ▶ Med zaščitnimi strategijami prevladuje pobeg iz stanovanja (**1,2%**).
- ▶ Nobena od anketirank ni navedla, da bi udarila storilca nazaj.

Strategije žrtev, da bi preprečile nasilje

Ocena dolgotrajnih posledic nasilja in škode

- ▶ Dolgotrajno nasilje je totalen pojav, je katastrofa, ki se dotakne in prizadene vse vidike življenja žrtve (duševno zdravje, telesno zdravje, intimnost, finančno stanje, odnosi z otroki in drugimi bližnjimi, socialna mreža, služba).
- ▶ Na vprašanje o tem, kako posledice nasilja in škodo ocenjujejo anketiranke, je odgovorilo 17,9% anketirank.

Samoocena dolgotrajnih posledic nasilja in škode

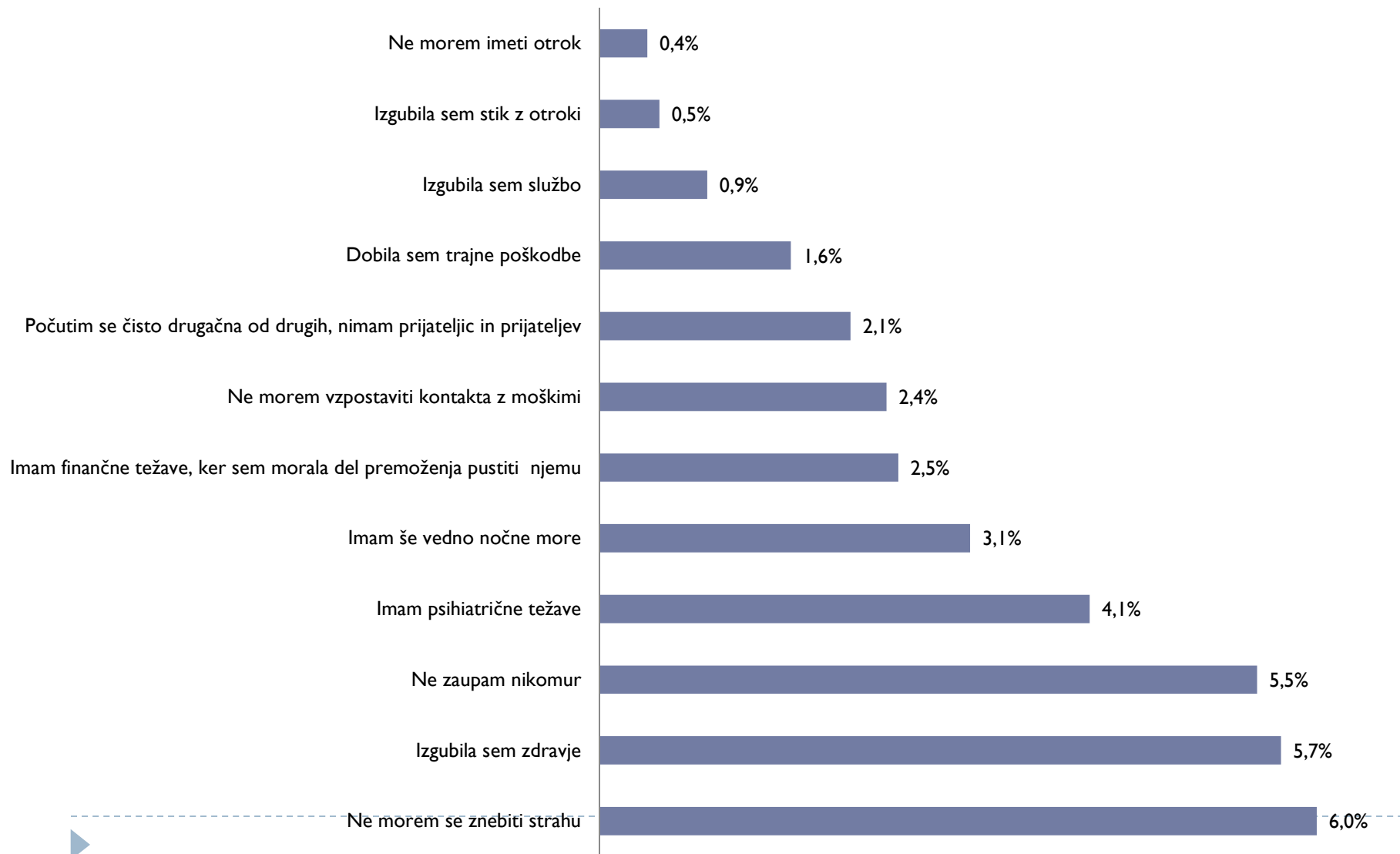
► Posledice nasilja se poznajo predvsem v tem, da se anketiranke:

- ne morejo znebiti strahu (6%),
- so izgubile zdravje (5,7%),
- nikomur ne zaupajo (5,5%),
- imajo psihiatrične težave (4,1%),
- imajo še vedno nočne more (3,1%),
- finančne težave, ker so pustile del premoženja storilcu (2,5%),
- ne morejo vzpostaviti kontakta z moškimi (2,4%),
- počutijo se drugačne in nimajo prijateljic ali prijateljev (2,1%),
- imajo trajne poškodbe (1,6%),
- izgubile so službo (0,9%),
- izgubile so stik z otroki (0,5%),
- ne morejo imeti otrok (0,4%).

Drugo (6%): depresija, občasna tesnoba, izguba samozavesti in slaba samopodoba, podzavestni strah, zaklepanje v sobo, izguba notranjega miru, občutek krivde in ponižnost. Izgubo duševnega miru je ena od anketirank

- ponazorila z izjavo »Zdi se mi, kot da postajam nora!«

Ocena dolgotrajnih posledic nasilja in škode

Pozitivne izkušnje

- ▶ Nezanemarljivo število žensk je navedlo tudi pozitivne posledice, kot to,
 - ▶ da so iz izkušenj nasilja dobile boljšo mero, »do kje pustiti moškemu in kdaj prekiniti zvezo«,
 - ▶ postale so previdnejše (»pazim s kom imam opravka«),
 - ▶ se naučile postaviti zase (»končno sem se enkrat postavila zase!«), dobile nove izkušnje,
 - ▶ začele so tudi ceniti pozitivne odnose v svojem življenju.
- ▶ Teh izkušenj ne bi smeli zanemariti, saj pričajo o tem, da ženske tudi na različne pozitivne načine osmišljajo prestano nasilje in pričajo o tem, da je okrevanje mogoče.

